aglasem.com
ADMISSION

PU LLB Sample Paper 2027

Panjab University PU-LL.B. (3 Years) Entrance Test · Practice Paper 1

Questions	Marks	Time	Negative marking
100 MCQs	**100 (1 each)**	**90 minutes**	**1/4 mark per wrong answer**

Part	Section	Questions	Q. No.
Part A	Current Affairs and General Knowledge / सामयिकी एवं सामान्य ज्ञान / ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਅਤੇ ਆਮ ਗਿਆਨ	30	1 to 30
Part B	Legal Aptitude / विधिक अभिरुचि / ਕਾਨੂੰਨੀ ਯੋਗਤਾ	40	31 to 70
Part C	Reasoning Ability / तर्क क्षमता / ਤਰਕ ਯੋਗਤਾ	15	71 to 85
Part C	Knowledge of English	15	86 to 100

Instructions

1. There are 100 multiple-choice questions: Current Affairs and General Knowledge (30), Legal Aptitude (40), and Reasoning Ability and Knowledge of English (30). Each has four options; choose the one correct answer.
2. Each correct answer gets 1 mark and 1/4 mark is deducted for each wrong answer. An unattempted question gets no mark, so do not guess blindly.
3. Time allowed is 90 minutes. In the actual test, answers are marked on an OMR sheet and calculators are not allowed.
4. As in the official booklet, Parts A and B and the Reasoning section are also given in Hindi and Punjabi. Knowledge of English is in English only. In case of doubt, the English version prevails.
5. The answer key and solutions are at the end. Check them only after you finish.

निर्देश / ਹਦਾਇਤਾਂ

1. इस प्रश्नपत्र में 100 बहुविकल्पीय प्रश्न हैं। प्रत्येक प्रश्न के चार विकल्पों में से एक सही उत्तर चुनिए।
2. प्रश्नपत्र के तीन भाग हैं: सामयिकी एवं सामान्य ज्ञान (30), विधिक अभिरुचि (40) तथा तर्क क्षमता एवं अंग्रेज़ी ज्ञान (30)।
3. प्रत्येक सही उत्तर पर 1 अंक मिलेगा और प्रत्येक गलत उत्तर पर 1/4 अंक काटा जाएगा। समय 90 मिनट है।
4. आधिकारिक पुस्तिका की तरह भाग A, B और तर्क खंड हिंदी और पंजाबी में भी दिए गए हैं; अंग्रेज़ी ज्ञान खंड केवल अंग्रेज़ी में है।
5. किसी भी संदेह की स्थिति में अंग्रेज़ी संस्करण मान्य होगा। उत्तर कुंजी और हल अंत में दिए गए हैं।
6. ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ 100 ਬਹੁ-ਵਿਕਲਪੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ। ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਚਾਰ ਵਿਕਲਪਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਚੁਣੋ।
7. ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੱਤਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਭਾਗ ਹਨ: ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਅਤੇ ਆਮ ਗਿਆਨ (30), ਕਾਨੂੰਨੀ ਯੋਗਤਾ (40) ਅਤੇ ਤਰਕ ਯੋਗਤਾ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦਾ ਗਿਆਨ (30)।
8. ਹਰ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਲਈ 1 ਅੰਕ ਮਿਲੇਗਾ ਅਤੇ ਹਰ ਗ਼ਲਤ ਉੱਤਰ ਲਈ 1/4 ਅੰਕ ਕੱਟਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਹੱਲ ਨਾ ਕੀਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਕ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਲਈ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਨਾਲ ਉੱਤਰ ਨਾ ਦਿਓ।
9. ਸਮਾਂ 90 ਮਿੰਟ ਹੈ। ਅਸਲ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰ OMR ਸ਼ੀਟ ਉੱਤੇ ਲਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੈਲਕੁਲੇਟਰ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ।
10. ਅਧਿਕਾਰਤ ਪੁਸਤਿਕਾ ਵਾਂਗ ਭਾਗ A, B ਅਤੇ ਤਰਕ ਭਾਗ ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ; ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦਾ ਗਿਆਨ ਭਾਗ ਸਿਰਫ਼ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਹੈ।
11. ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰੂਪ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉੱਤਰ-ਕੁੰਜੀ ਅਤੇ ਹੱਲ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ; ਪੇਪਰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖੋ।

This is an AglaSem practice paper written on the official PU-LL.B. (3 Years) Entrance Test pattern (2026 prospectus: 100 MCQs, 90 minutes, 1/4 negative marking; section order as in the 2026 booklet). It is not an official Panjab University paper, and its questions are not taken from any PU paper. Current affairs are kept to stable facts; read the news of the year before the test as well.

Part A

Current Affairs and General Knowledge / सामयिकी एवं सामान्य ज्ञान / ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਅਤੇ ਆਮ ਗਿਆਨ

1. Who founded the Servants of India Society in 1905?
1905 में 'सर्वेंट्स ऑफ इंडिया सोसाइटी' की स्थापना किसने की?
1905 ਵਿੱਚ 'ਸਰਵੈਂਟਸ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਸੁਸਾਇਟੀ' ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਿਸ ਨੇ ਕੀਤੀ?

(A) Dadabhai Naoroji
दादाभाई नौरोजी / ਦਾਦਾਭਾਈ ਨੌਰੋਜੀ

(B) Gopal Krishna Gokhale
गोपाल कृष्ण गोखले / ਗੋਪਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਗੋਖਲੇ

(C) Surendranath Banerjee
सुरेंद्रनाथ बनर्जी / ਸੁਰਿੰਦਰਨਾਥ ਬੈਨਰਜੀ

(D) Bal Gangadhar Tilak
बाल गंगाधर तिलक / ਬਾਲ ਗੰਗਾਧਰ ਤਿਲਕ

2. Lothal, a Harappan site known for its dockyard, is in which present-day state?
गोदीबाड़ा (डॉकयार्ड) के लिए प्रसिद्ध हड़प्पा स्थल लोथल वर्तमान में किस राज्य में है?
ਡੌਕਯਾਰਡ (ਜਹਾਜ਼ਘਾਟ) ਲਈ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੜੱਪਾ ਸਥਾਨ ਲੋਥਲ ਅੱਜ ਕਿਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਹੈ?

(A) Haryana
हरियाणा / ਹਰਿਆਣਾ

(B) Punjab
पंजाब / ਪੰਜਾਬ

(C) Gujarat
गुजरात / ਗੁਜਰਾਤ

(D) Rajasthan
राजस्थान / ਰਾਜਸਥਾਨ

3. The Battle of Plassey (1757) was fought between the East India Company and:
प्लासी का युद्ध (1757) ईस्ट इंडिया कंपनी और किसके बीच लड़ा गया था?
ਪਲਾਸੀ ਦੀ ਲੜਾਈ (1757) ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਅਤੇ ਕਿਸ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਲੜੀ ਗਈ ਸੀ?

(A) Haidar Ali
हैदर अली / ਹੈਦਰ ਅਲੀ

(B) Nawab Shuja-ud-Daula
नवाब शुजाउद्दौला / ਨਵਾਬ ਸ਼ੁਜਾਉੱਦੌਲਾ

(C) Siraj-ud-Daulah
सिराजुद्दौला / ਸਿਰਾਜੁੱਦੌਲਾ

(D) Mir Qasim
मीर कासिम / ਮੀਰ ਕਾਸਿਮ

4. The master plan of the city of Chandigarh was prepared by:
चंडीगढ़ शहर का मास्टर प्लान किसने तैयार किया था?
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਮਾਸਟਰ ਪਲਾਨ ਕਿਸ ਨੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ?

(A) Charles Correa
चार्ल्स कोरिया / ਚਾਰਲਸ ਕੋਰੀਆ

(B) Laurie Baker
लॉरी बेकर / ਲੌਰੀ ਬੇਕਰ

(C) Edwin Lutyens
एडविन लुटियंस / ਐਡਵਿਨ ਲੁਟੀਅਨਜ਼

(D) Le Corbusier
ले कॉर्बूज़िए / ਲੀ ਕਾਰਬੁਜ਼ੀਏ

5. The Rock Garden of Chandigarh was created by:
चंडीगढ़ के रॉक गार्डन का निर्माण किसने किया था?
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਰੌਕ ਗਾਰਡਨ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਿਸ ਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ?

(A) Le Corbusier
ले कॉर्बूज़िए / ਲੀ ਕਾਰਬੁਜ਼ੀਏ

(B) Satish Gujral
सतीश गुजराल / ਸਤੀਸ਼ ਗੁਜਰਾਲ

(C) Pierre Jeanneret
पियरे जेनेरे / ਪੀਅਰੇ ਜੇਨਰੇ

(D) Nek Chand Saini
नेक चंद सैनी / ਨੇਕ ਚੰਦ ਸੈਣੀ

6. The repo rate is the rate at which:
रेपो दर वह दर है जिस पर:
ਰੈਪੋ ਦਰ ਉਹ ਦਰ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ:

(A) the RBI borrows money from the Government
आरबीआई सरकार से धन उधार लेता है / ਆਰ.ਬੀ.ਆਈ. ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਪੈਸਾ ਉਧਾਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ

(B) commercial banks lend money to their most creditworthy customers
वाणिज्यिक बैंक अपने सबसे विश्वसनीय ग्राहकों को ऋण देते हैं / ਵਪਾਰਕ ਬੈਂਕ ਆਪਣੇ ਸਭ ਤੋਂ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ

(C) the RBI lends short-term funds to commercial banks
आरबीआई वाणिज्यिक बैंकों को अल्पकालिक ऋण देता है / ਆਰ.ਬੀ.ਆਈ. ਵਪਾਰਕ ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕਰਜ਼ਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

(D) banks pay interest on savings deposits
बैंक बचत जमा पर ब्याज देते हैं / ਬੈਂਕ ਬੱਚਤ ਜਮ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਵਿਆਜ ਦਿੰਦੇ ਹਨ

7. The Cash Reserve Ratio (CRR) is the share of a bank's deposits that it must:
नकद आरक्षित अनुपात (CRR) बैंक की जमाओं का वह भाग है जिसे बैंक को:
ਨਕਦ ਰਾਖਵਾਂ ਅਨੁਪਾਤ (CRR) ਬੈਂਕ ਦੀਆਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਰਕਮਾਂ ਦਾ ਉਹ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜੋ ਬੈਂਕ ਨੂੰ:

(A) keep with the RBI as cash
आरबीआई के पास नकद के रूप में रखना होता है / ਆਰ.ਬੀ.ਆਈ. ਕੋਲ ਨਕਦ ਵਜੋਂ ਰੱਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ

(B) pay out as interest
ब्याज के रूप में चुकाना होता है / ਵਿਆਜ ਵਜੋਂ ਅਦਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ

(C) invest in government securities
सरकारी प्रतिभूतियों में निवेश करना होता है / ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਤੀਭੂਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ

(D) lend to priority sectors
प्राथमिकता क्षेत्रों को ऋण देना होता है / ਤਰਜੀਹੀ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ

8. Which of the following is a direct tax?
निम्नलिखित में से कौन-सा प्रत्यक्ष कर है?
ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸਿੱਧਾ ਟੈਕਸ ਹੈ?

(A) Excise duty
उत्पाद शुल्क / ਆਬਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ

(B) Customs duty
सीमा शुल्क / ਕਸਟਮ ਡਿਊਟੀ

(C) Income tax
आयकर / ਆਮਦਨ ਕਰ

(D) GST
जीएसटी / ਜੀ.ਐੱਸ.ਟੀ.

9. The Goods and Services Tax (GST) came into force in India on:
भारत में वस्तु एवं सेवा कर (GST) कब लागू हुआ?
ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਕਰ (GST) ਕਦੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ?

(A) 1 April 2017
1 अप्रैल 2017 / 1 ਅਪ੍ਰੈਲ 2017

(B) 1 July 2017
1 जुलाई 2017 / 1 ਜੁਲਾਈ 2017

(C) 1 January 2018
1 जनवरी 2018 / 1 ਜਨਵਰੀ 2018

(D) 1 July 2016
1 जुलाई 2016 / 1 ਜੁਲਾਈ 2016

10. NITI Aayog replaced the Planning Commission in:
नीति आयोग ने योजना आयोग का स्थान किस वर्ष लिया?
ਨੀਤੀ ਆਯੋਗ ਨੇ ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਥਾਂ ਕਿਸ ਸਾਲ ਲਈ?

(A) 2015

(B) 2012

(C) 2014

(D) 2017

11. Depletion of the ozone layer in the stratosphere is caused mainly by:
समताप मंडल में ओज़ोन परत का क्षरण मुख्य रूप से किसके कारण होता है?
ਸਮਤਾਪ ਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਓਜ਼ੋਨ ਪਰਤ ਦਾ ਖੋਰਾ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?

(A) Carbon dioxide
कार्बन डाइऑक्साइड / ਕਾਰਬਨ ਡਾਈਆਕਸਾਈਡ

(B) Chlorofluorocarbons
क्लोरोफ्लोरोकार्बन / ਕਲੋਰੋਫਲੋਰੋਕਾਰਬਨ

(C) Hydrogen
हाइड्रोजन / ਹਾਈਡ੍ਰੋਜਨ

(D) Methane
मीथेन / ਮੀਥੇਨ

12. Scurvy is caused by the deficiency of:
स्कर्वी रोग किसकी कमी से होता है?
ਸਕਰਵੀ ਰੋਗ ਕਿਸ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?

(A) Vitamin C
विटामिन C / ਵਿਟਾਮਿਨ C

(B) Vitamin A
विटामिन A / ਵਿਟਾਮਿਨ A

(C) Vitamin K
विटामिन K / ਵਿਟਾਮਿਨ K

(D) Vitamin D
विटामिन D / ਵਿਟਾਮਿਨ D

13. Which blood group is known as the universal donor?
किस रक्त समूह को सर्वदाता (यूनिवर्सल डोनर) कहा जाता है?
ਕਿਸ ਖ਼ੂਨ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਸਰਬ-ਦਾਨੀ (ਯੂਨੀਵਰਸਲ ਡੋਨਰ) ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

(A) AB positive
AB पॉज़िटिव / AB ਪਾਜ਼ੇਟਿਵ

(B) B positive
B पॉज़िटिव / B ਪਾਜ਼ੇਟਿਵ

(C) A negative
A नेगेटिव / A ਨੈਗੇਟਿਵ

(D) O negative
O नेगेटिव / O ਨੈਗੇਟਿਵ

14. Which river is known as the 'Dakshin Ganga'?
किस नदी को 'दक्षिण गंगा' कहा जाता है?
ਕਿਸ ਨਦੀ ਨੂੰ 'ਦੱਖਣ ਗੰਗਾ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

(A) Godavari
गोदावरी / ਗੋਦਾਵਰੀ

(B) Krishna
कृष्णा / ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ

(C) Tungabhadra
तुंगभद्रा / ਤੁੰਗਭੱਦਰਾ

(D) Mahanadi
महानदी / ਮਹਾਨਦੀ

15. The Tropic of Cancer does NOT pass through which of the following states?
कर्क रेखा निम्नलिखित में से किस राज्य से होकर नहीं गुज़रती?
ਕਰਕ ਰੇਖਾ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚੋਂ ਨਹੀਂ ਲੰਘਦੀ?

(A) Mizoram
मिज़ोरम / ਮਿਜ਼ੋਰਮ

(B) Tripura
त्रिपुरा / ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ

(C) Odisha
ओडिशा / ਓਡੀਸ਼ਾ

(D) Jharkhand
झारखंड / ਝਾਰਖੰਡ

16. The International Court of Justice has its seat at:
अंतरराष्ट्रीय न्यायालय (ICJ) कहाँ स्थित है?
ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਿਆਂ ਅਦਾਲਤ (ICJ) ਕਿੱਥੇ ਸਥਿਤ ਹੈ?

(A) Geneva
जिनेवा / ਜਨੇਵਾ

(B) The Hague
द हेग / ਦ ਹੇਗ

(C) Strasbourg
स्ट्रासबर्ग / ਸਟ੍ਰਾਸਬਰਗ

(D) New York
न्यूयॉर्क / ਨਿਊਯਾਰਕ

17. Which of the following is NOT a permanent member of the UN Security Council?
निम्नलिखित में से कौन संयुक्त राष्ट्र सुरक्षा परिषद का स्थायी सदस्य नहीं है?
ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦਾ ਸਥਾਈ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ?

(A) Germany
जर्मनी / ਜਰਮਨੀ

(B) France
फ्रांस / ਫਰਾਂਸ

(C) China
चीन / ਚੀਨ

(D) United Kingdom
यूनाइटेड किंगडम / ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਕਿੰਗਡਮ

18. 'The Discovery of India' was written by:
'द डिस्कवरी ऑफ इंडिया' पुस्तक किसने लिखी?
'ਦ ਡਿਸਕਵਰੀ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ' ਪੁਸਤਕ ਕਿਸ ਨੇ ਲਿਖੀ?

(A) Jawaharlal Nehru
जवाहरलाल नेहरू / ਜਵਾਹਰਲਾਲ ਨਹਿਰੂ

(B) Rabindranath Tagore
रवींद्रनाथ टैगोर / ਰਬਿੰਦਰਨਾਥ ਟੈਗੋਰ

(C) B.R. Ambedkar
बी.आर. आंबेडकर / ਬੀ.ਆਰ. ਅੰਬੇਡਕਰ

(D) Mahatma Gandhi
महात्मा गांधी / ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ

19. Which international organisation publishes the Human Development Index?
मानव विकास सूचकांक (HDI) कौन-सा अंतरराष्ट्रीय संगठन प्रकाशित करता है?
ਮਨੁੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਸੂਚਕ ਅੰਕ (HDI) ਕਿਹੜੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਸਥਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ?

(A) IMF
आईएमएफ (IMF) / ਆਈ.ਐੱਮ.ਐੱਫ. (IMF)

(B) World Bank
विश्व बैंक / ਵਿਸ਼ਵ ਬੈਂਕ

(C) WTO
डब्ल्यूटीओ (WTO) / ਡਬਲਯੂ.ਟੀ.ਓ. (WTO)

(D) UNDP
यूएनडीपी (UNDP) / ਯੂ.ਐੱਨ.ਡੀ.ਪੀ. (UNDP)

20. The World Trade Organization (WTO) came into being in:
विश्व व्यापार संगठन (WTO) की स्थापना किस वर्ष हुई?
ਵਿਸ਼ਵ ਵਪਾਰ ਸੰਗਠਨ (WTO) ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਿਸ ਸਾਲ ਹੋਈ?

(A) 1948
(B) 1991
(C) 1995
(D) 2001

21. The International Day of Yoga is observed every year on:
अंतरराष्ट्रीय योग दिवस प्रतिवर्ष कब मनाया जाता है?
ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਯੋਗ ਦਿਵਸ ਹਰ ਸਾਲ ਕਦੋਂ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

(A) 1 May
1 मई / 1 ਮਈ

(B) 21 March
21 मार्च / 21 ਮਾਰਚ

(C) 5 June
5 जून / 5 ਜੂਨ

(D) 21 June
21 जून / 21 ਜੂਨ

22. Constitution Day (Samvidhan Divas) is observed in India on:
भारत में संविधान दिवस कब मनाया जाता है?
ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਿਵਸ ਕਦੋਂ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

(A) 26 November
26 नवंबर / 26 ਨਵੰਬਰ

(B) 15 August
15 अगस्त / 15 ਅਗਸਤ

(C) 10 December
10 दिसंबर / 10 ਦਸੰਬਰ

(D) 26 January
26 जनवरी / 26 ਜਨਵਰੀ

23. Who was the first Indian to win an individual Olympic gold medal?
व्यक्तिगत स्पर्धा में ओलंपिक स्वर्ण पदक जीतने वाले पहले भारतीय कौन थे?
ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਓਲੰਪਿਕ ਸੋਨ ਤਮਗਾ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਭਾਰਤੀ ਕੌਣ ਸੀ?

(A) Abhinav Bindra
अभिनव बिंद्रा / ਅਭਿਨਵ ਬਿੰਦਰਾ

(B) Rajyavardhan Singh Rathore
राज्यवर्धन सिंह राठौड़ / ਰਾਜਵਰਧਨ ਸਿੰਘ ਰਾਠੌਰ

(C) Neeraj Chopra
नीरज चोपड़ा / ਨੀਰਜ ਚੋਪੜਾ

(D) Leander Paes
लिएंडर पेस / ਲਿਏਂਡਰ ਪੇਸ

24. The Ranji Trophy is associated with:
रणजी ट्रॉफी किस खेल से संबंधित है?
ਰਣਜੀ ਟਰਾਫੀ ਕਿਸ ਖੇਡ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ?

(A) Hockey
हॉकी / ਹਾਕੀ

(B) Cricket
क्रिकेट / ਕ੍ਰਿਕਟ

(C) Football
फुटबॉल / ਫੁੱਟਬਾਲ

(D) Badminton
बैडमिंटन / ਬੈਡਮਿੰਟਨ

25. Who was the first woman to become the Governor of an Indian state?
किसी भारतीय राज्य की राज्यपाल बनने वाली पहली महिला कौन थीं?
ਕਿਸੇ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਦੀ ਰਾਜਪਾਲ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਪਹਿਲੀ ਔਰਤ ਕੌਣ ਸੀ?

(A) Indira Gandhi
इंदिरा गांधी / ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ

(B) Sarojini Naidu
सरोजिनी नायडू / ਸਰੋਜਨੀ ਨਾਇਡੂ

(C) Vijaya Lakshmi Pandit
विजयलक्ष्मी पंडित / ਵਿਜੈਲਕਸ਼ਮੀ ਪੰਡਿਤ

(D) Sucheta Kripalani
सुचेता कृपलानी / ਸੁਚੇਤਾ ਕ੍ਰਿਪਲਾਨੀ

26. The Buland Darwaza at Fatehpur Sikri was built by:
फतेहपुर सीकरी का बुलंद दरवाज़ा किसने बनवाया था?
ਫ਼ਤਿਹਪੁਰ ਸੀਕਰੀ ਦਾ ਬੁਲੰਦ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਕਿਸ ਨੇ ਬਣਵਾਇਆ ਸੀ?

(A) Shah Jahan
शाहजहाँ / ਸ਼ਾਹਜਹਾਂ

(B) Babur
बाबर / ਬਾਬਰ

(C) Jahangir
जहाँगीर / ਜਹਾਂਗੀਰ

(D) Akbar
अकबर / ਅਕਬਰ

27. The Chipko movement was mainly concerned with:
चिपको आंदोलन मुख्य रूप से किससे संबंधित था?
ਚਿਪਕੋ ਅੰਦੋਲਨ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ?

(A) rights of landless farmers
भूमिहीन किसानों के अधिकार / ਬੇਜ਼ਮੀਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ

(B) saving trees from felling
पेड़ों को कटने से बचाना / ਰੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ

(C) prohibition of liquor
शराबबंदी / ਸ਼ਰਾਬਬੰਦੀ

(D) protection of river dolphins
नदी डॉल्फ़िन का संरक्षण / ਦਰਿਆਈ ਡਾਲਫਿਨ ਦੀ ਸੰਭਾਲ

28. A 'bull market' is one in which:
'बुल मार्केट' वह बाज़ार है जिसमें:
'ਬੁੱਲ ਮਾਰਕੀਟ' ਉਹ ਬਾਜ਼ਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ:

(A) trading is suspended by the regulator
नियामक द्वारा कारोबार रोक दिया जाता है / ਰੈਗੂਲੇਟਰ ਵੱਲੋਂ ਵਪਾਰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

(B) only government bonds are traded
केवल सरकारी बॉन्ड का कारोबार होता है / ਸਿਰਫ਼ ਸਰਕਾਰੀ ਬਾਂਡਾਂ ਦਾ ਵਪਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

(C) share prices are generally rising
शेयरों की कीमतें सामान्यतः बढ़ रही होती हैं / ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ

(D) share prices are generally falling
शेयरों की कीमतें सामान्यतः गिर रही होती हैं / ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਰਹੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ

29. The Reserve Bank of India was established in:
भारतीय रिज़र्व बैंक की स्थापना किस वर्ष हुई?
ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਿਸ ਸਾਲ ਹੋਈ?

(A) 1949
(B) 1947
(C) 1969
(D) 1935

30. Which Indian state has the longest coastline?
किस भारतीय राज्य की तटरेखा सबसे लंबी है?
ਕਿਸ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਦੀ ਤੱਟ-ਰੇਖਾ ਸਭ ਤੋਂ ਲੰਮੀ ਹੈ?

(A) Andhra Pradesh
आंध्र प्रदेश / ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼

(B) Tamil Nadu
तमिलनाडु / ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ

(C) Maharashtra
महाराष्ट्र / ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ

(D) Gujarat
गुजरात / ਗੁਜਰਾਤ

Part B

Legal Aptitude / विधिक अभिरुचि / ਕਾਨੂੰਨੀ ਯੋਗਤਾ

31. The 'Pure Theory of Law' was propounded by:
'विधि का शुद्ध सिद्धांत' (Pure Theory of Law) किसने प्रतिपादित किया?
'ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸ਼ੁੱਧ ਸਿਧਾਂਤ' (Pure Theory of Law) ਕਿਸ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ?

(A) Jeremy Bentham
जेरेमी बेंथम / ਜੇਰੇਮੀ ਬੈਂਥਮ

(B) H.L.A. Hart
एच.एल.ए. हार्ट / ਐੱਚ.ਐੱਲ.ਏ. ਹਾਰਟ

(C) John Austin
जॉन ऑस्टिन / ਜੌਨ ਆਸਟਿਨ

(D) Hans Kelsen
हैंस केल्सन / ਹਾਂਸ ਕੈਲਸਨ

32. According to John Austin, law is:
जॉन ऑस्टिन के अनुसार विधि (कानून) है:
ਜੌਨ ਆਸਟਿਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ:

(A) a rule that grows out of custom alone
केवल रूढ़ि से विकसित होने वाला नियम / ਸਿਰਫ਼ ਰਿਵਾਜ ਤੋਂ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਇਆ ਨਿਯਮ

(B) the spirit of the people (Volksgeist)
लोक-आत्मा (Volksgeist) / ਲੋਕ-ਆਤਮਾ (Volksgeist)

(C) an expression of the general will of the people
जनता की सामान्य इच्छा की अभिव्यक्ति / ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਮ ਇੱਛਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ

(D) the command of a sovereign, backed by sanction
संप्रभु का आदेश, जिसके पीछे दंड (अनुशास्ति) हो / ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾਧਾਰੀ ਦਾ ਹੁਕਮ, ਜਿਸ ਪਿੱਛੇ ਸਜ਼ਾ (ਸੈਂਕਸ਼ਨ) ਹੋਵੇ

33. A right in personam is available against:
व्यक्तिबंधी अधिकार (right in personam) किसके विरुद्ध उपलब्ध होता है?
ਵਿਅਕਤੀ-ਵਿਰੁੱਧ ਅਧਿਕਾਰ (right in personam) ਕਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਪਲਬਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?

(A) the State alone
केवल राज्य के विरुद्ध / ਸਿਰਫ਼ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ

(B) specific persons
विशिष्ट व्यक्तियों के विरुद्ध / ਖ਼ਾਸ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ

(C) the whole world
संपूर्ण विश्व के विरुद्ध / ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ

(D) society at large
पूरे समाज के विरुद्ध / ਪੂਰੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ

34. The doctrine of 'stare decisis' means:
'स्टेयर डिसाइसिस' (stare decisis) सिद्धांत का अर्थ है:
'ਸਟੇਅਰ ਡੈਸੀਸਿਸ' (stare decisis) ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ:

(A) to stand by decided cases
निर्णीत मामलों का अनुसरण करना / ਫ਼ੈਸਲਾ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣਾ

(B) to decide each case afresh
हर मामले का नए सिरे से निर्णय करना / ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਨਾ

(C) the judge's word is final
न्यायाधीश का कथन अंतिम है / ਜੱਜ ਦੀ ਗੱਲ ਅੰਤਿਮ ਹੈ

(D) let the buyer beware
क्रेता सावधान रहे / ਖ਼ਰੀਦਦਾਰ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹੇ

35. Under Article 141 of the Constitution, the law declared by the Supreme Court is binding on:
संविधान के अनुच्छेद 141 के अंतर्गत सर्वोच्च न्यायालय द्वारा घोषित विधि किस पर बाध्यकारी है?
ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 141 ਅਧੀਨ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਐਲਾਨਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਸ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦ (ਬੰਧਨਕਾਰੀ) ਹੈ?

(A) the Supreme Court itself in every later case
प्रत्येक बाद के मामले में स्वयं सर्वोच्च न्यायालय पर / ਹਰ ਅਗਲੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਖ਼ੁਦ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ 'ਤੇ

(B) all courts within India
भारत के सभी न्यायालयों पर / ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ 'ਤੇ

(C) the President and Parliament only
केवल राष्ट्रपति और संसद पर / ਸਿਰਫ਼ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਤੇ ਸੰਸਦ 'ਤੇ

(D) High Courts only in civil matters
केवल दीवानी मामलों में उच्च न्यायालयों पर / ਸਿਰਫ਼ ਦੀਵਾਨੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ 'ਤੇ

36. The Constituent Assembly adopted the Constitution of India on:
संविधान सभा ने भारत का संविधान कब अंगीकार किया?
ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਕਦੋਂ ਅਪਣਾਇਆ?

(A) 30 November 1948
30 नवंबर 1948 / 30 ਨਵੰਬਰ 1948

(B) 26 November 1949
26 नवंबर 1949 / 26 ਨਵੰਬਰ 1949

(C) 26 January 1950
26 जनवरी 1950 / 26 ਜਨਵਰੀ 1950

(D) 15 August 1947
15 अगस्त 1947 / 15 ਅਗਸਤ 1947

37. Who was the Chairman of the Drafting Committee of the Constituent Assembly?
संविधान सभा की प्रारूप समिति के अध्यक्ष कौन थे?
ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਖਰੜਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਕੌਣ ਸਨ?

(A) B.N. Rau
बी.एन. राव / ਬੀ.ਐੱਨ. ਰਾਓ

(B) B.R. Ambedkar
बी.आर. आंबेडकर / ਬੀ.ਆਰ. ਅੰਬੇਡਕਰ

(C) Rajendra Prasad
राजेंद्र प्रसाद / ਰਾਜਿੰਦਰ ਪ੍ਰਸਾਦ

(D) Jawaharlal Nehru
जवाहरलाल नेहरू / ਜਵਾਹਰਲਾਲ ਨਹਿਰੂ

38. Which Article of the Constitution abolishes untouchability?
संविधान का कौन-सा अनुच्छेद अस्पृश्यता का अंत करता है?
ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਅਨੁਛੇਦ ਛੂਤ-ਛਾਤ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਦਾ ਹੈ?

(A) Article 14
अनुच्छेद 14 / ਅਨੁਛੇਦ 14

(B) Article 19
अनुच्छेद 19 / ਅਨੁਛੇਦ 19

(C) Article 17
अनुच्छेद 17 / ਅਨੁਛੇਦ 17

(D) Article 23
अनुच्छेद 23 / ਅਨੁਛੇਦ 23

39. Dr. B.R. Ambedkar described which Article as the 'heart and soul' of the Constitution?
डॉ. बी.आर. आंबेडकर ने किस अनुच्छेद को संविधान का 'हृदय और आत्मा' कहा?
ਡਾ. ਬੀ.ਆਰ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਨੇ ਕਿਸ ਅਨੁਛੇਦ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ 'ਦਿਲ ਅਤੇ ਆਤਮਾ' ਕਿਹਾ?

(A) Article 226
अनुच्छेद 226 / ਅਨੁਛੇਦ 226

(B) Article 32
अनुच्छेद 32 / ਅਨੁਛੇਦ 32

(C) Article 19
अनुच्छेद 19 / ਅਨੁਛੇਦ 19

(D) Article 21
अनुच्छेद 21 / ਅਨੁਛੇਦ 21

40. The right to free and compulsory education for children aged 6 to 14 years is provided in:
6 से 14 वर्ष के बच्चों के लिए निःशुल्क और अनिवार्य शिक्षा का अधिकार किस अनुच्छेद में है?
6 ਤੋਂ 14 ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਮੁਫ਼ਤ ਅਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸ ਅਨੁਛੇਦ ਵਿੱਚ ਹੈ?

(A) Article 21A
अनुच्छेद 21A / ਅਨੁਛੇਦ 21A

(B) Article 24
अनुच्छेद 24 / ਅਨੁਛੇਦ 24

(C) Article 45
अनुच्छेद 45 / ਅਨੁਛੇਦ 45

(D) Article 51A
अनुच्छेद 51A / ਅਨੁਛੇਦ 51A

41. The 'basic structure' doctrine was laid down by the Supreme Court in:
सर्वोच्च न्यायालय ने 'मूल ढाँचे' (basic structure) का सिद्धांत किस मामले में प्रतिपादित किया?
ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ 'ਮੂਲ ਢਾਂਚੇ' (basic structure) ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਕਿਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ?

(A) Kesavananda Bharati v. State of Kerala
केशवानंद भारती बनाम केरल राज्य / ਕੇਸ਼ਵਾਨੰਦ ਭਾਰਤੀ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਰਾਜ

(B) I.C. Golaknath v. State of Punjab
आई.सी. गोलकनाथ बनाम पंजाब राज्य / ਆਈ.ਸੀ. ਗੋਲਕਨਾਥ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ

(C) Indira Nehru Gandhi v. Raj Narain
इंदिरा नेहरू गांधी बनाम राज नारायण / ਇੰਦਰਾ ਨਹਿਰੂ ਗਾਂਧੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਨਰਾਇਣ

(D) Shankari Prasad v. Union of India
शंकरी प्रसाद बनाम भारत संघ / ਸ਼ੰਕਰੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ

42. Fundamental Duties were added to the Constitution by:
मौलिक कर्तव्य संविधान में किसके द्वारा जोड़े गए?
ਮੌਲਿਕ ਕਰਤੱਵ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਰਾਹੀਂ ਜੋੜੇ ਗਏ?

(A) the 73rd Amendment, 1992
73वाँ संशोधन, 1992 / 73ਵੀਂ ਸੋਧ, 1992

(B) the 42nd Amendment, 1976
42वाँ संशोधन, 1976 / 42ਵੀਂ ਸੋਧ, 1976

(C) the 44th Amendment, 1978
44वाँ संशोधन, 1978 / 44ਵੀਂ ਸੋਧ, 1978

(D) the 86th Amendment, 2002
86वाँ संशोधन, 2002 / 86ਵੀਂ ਸੋਧ, 2002

43. The Directive Principles of State Policy were borrowed from the Constitution of:
राज्य के नीति निदेशक तत्व किस देश के संविधान से लिए गए हैं?
ਰਾਜ ਨੀਤੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤ ਕਿਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਹਨ?

(A) Australia
ऑस्ट्रेलिया / ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ

(B) Canada
कनाडा / ਕੈਨੇਡਾ

(C) Ireland
आयरलैंड / ਆਇਰਲੈਂਡ

(D) USA
अमेरिका / ਅਮਰੀਕਾ

44. Under the Legal Services Authorities Act, 1987, an award made by a Lok Adalat is:
विधिक सेवा प्राधिकरण अधिनियम, 1987 के अंतर्गत लोक अदालत का अधिनिर्णय (अवार्ड):
ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਐਕਟ, 1987 ਅਧੀਨ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਐਵਾਰਡ (ਫ਼ੈਸਲਾ):

(A) advisory and not binding on the parties
केवल परामर्शी होता है, पक्षकारों पर बाध्यकारी नहीं / ਸਿਰਫ਼ ਸਲਾਹਕਾਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਧਿਰਾਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ

(B) appealable to the High Court
उच्च न्यायालय में अपील योग्य होता है / ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

(C) binding only after the parties sign it again
पक्षकारों के दोबारा हस्ताक्षर के बाद ही बाध्यकारी होता है / ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਦੁਬਾਰਾ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਹੀ ਪਾਬੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ

(D) final, and no appeal lies against it
अंतिम होता है और इसके विरुद्ध कोई अपील नहीं होती / ਅੰਤਿਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ

45. Under the Hindu Marriage Act, 1955, the minimum age of the bridegroom at the time of marriage is:
हिंदू विवाह अधिनियम, 1955 के अंतर्गत विवाह के समय वर की न्यूनतम आयु है:
ਹਿੰਦੂ ਵਿਆਹ ਐਕਟ, 1955 ਅਧੀਨ ਵਿਆਹ ਸਮੇਂ ਲਾੜੇ ਦੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਉਮਰ ਹੈ:

(A) 18 years
18 वर्ष / 18 ਸਾਲ

(B) 21 years
21 वर्ष / 21 ਸਾਲ

(C) 16 years
16 वर्ष / 16 ਸਾਲ

(D) 25 years
25 वर्ष / 25 ਸਾਲ

46. Who finally decides whether a Bill is a Money Bill?
कोई विधेयक धन विधेयक है या नहीं, इसका अंतिम निर्णय कौन करता है?
ਕੋਈ ਬਿੱਲ ਧਨ ਬਿੱਲ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੌਣ ਕਰਦਾ ਹੈ?

(A) the Speaker of the Lok Sabha
लोकसभा अध्यक्ष / ਲੋਕ ਸਭਾ ਦਾ ਸਪੀਕਰ

(B) the Union Finance Minister
केंद्रीय वित्त मंत्री / ਕੇਂਦਰੀ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ

(C) the Chairman of the Rajya Sabha
राज्यसभा के सभापति / ਰਾਜ ਸਭਾ ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ

(D) the President of India
भारत के राष्ट्रपति / ਭਾਰਤ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ

47. The President's power to promulgate ordinances is contained in:
राष्ट्रपति की अध्यादेश जारी करने की शक्ति किस अनुच्छेद में है?
ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕਿਸ ਅਨੁਛੇਦ ਵਿੱਚ ਹੈ?

(A) Article 356
अनुच्छेद 356 / ਅਨੁਛੇਦ 356

(B) Article 72
अनुच्छेद 72 / ਅਨੁਛੇਦ 72

(C) Article 123
अनुच्छेद 123 / ਅਨੁਛੇਦ 123

(D) Article 213
अनुच्छेद 213 / ਅਨੁਛੇਦ 213

48. A matter finally decided between the same parties by a competent court cannot be tried again. This is the doctrine of:
सक्षम न्यायालय द्वारा उन्हीं पक्षकारों के बीच अंतिम रूप से निर्णीत मामले की दोबारा सुनवाई नहीं हो सकती। यह किस सिद्धांत को दर्शाता है?
ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਿਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਕਿਹੜਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ?

(A) res sub judice
विचाराधीन वाद (res sub judice) / ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਮਾਮਲਾ (res sub judice)

(B) stare decisis
पूर्व-निर्णय का अनुसरण (stare decisis) / ਪੂਰਵ-ਫ਼ੈਸਲੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ (stare decisis)

(C) ultra vires
अधिकारातीत (ultra vires) / ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ (ultra vires)

(D) res judicata
पूर्व-न्याय (res judicata) / ਪੂਰਵ-ਨਿਆਂ (res judicata)

49. Which writ is issued to free a person who has been detained unlawfully?
अवैध रूप से निरुद्ध व्यक्ति को मुक्त कराने के लिए कौन-सी रिट जारी की जाती है?
ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਛੁਡਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹੜੀ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ?

(A) Prohibition
प्रतिषेध (Prohibition) / ਮਨਾਹੀ (Prohibition)

(B) Habeas corpus
बंदी प्रत्यक्षीकरण (Habeas corpus) / ਬੰਦੀ ਪ੍ਰਤੱਖੀਕਰਨ (Habeas corpus)

(C) Certiorari
उत्प्रेषण (Certiorari) / ਉਤਪ੍ਰੇਸ਼ਣ (Certiorari)

(D) Mandamus
परमादेश (Mandamus) / ਪਰਮਾਦੇਸ਼ (Mandamus)

50. The writ of quo warranto is issued to:
अधिकार-पृच्छा (quo warranto) रिट किसलिए जारी की जाती है?
ਅਧਿਕਾਰ-ਪ੍ਰੱਛਾ (quo warranto) ਰਿੱਟ ਕਿਸ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ?

(A) test a person's right to hold a public office
किसी व्यक्ति के लोक पद धारण करने के अधिकार की जाँच के लिए / ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਜਨਤਕ ਅਹੁਦਾ ਰੱਖਣ ਦੇ ਹੱਕ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ

(B) command a public authority to perform its legal duty
किसी लोक प्राधिकारी को उसका विधिक कर्तव्य करने का आदेश देने के लिए / ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਫ਼ਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਲਈ

(C) stop a lower court from exceeding its jurisdiction
निचले न्यायालय को अपनी अधिकारिता से बाहर जाने से रोकने के लिए / ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ-ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ

(D) quash an order passed by a lower court or tribunal
निचले न्यायालय या अधिकरण के आदेश को रद्द करने के लिए / ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਹੁਕਮ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ

51. Under the Indian Contract Act, 1872, an agreement with a minor is:
भारतीय संविदा अधिनियम, 1872 के अंतर्गत अवयस्क के साथ किया गया करार:
ਭਾਰਤੀ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਐਕਟ, 1872 ਅਧੀਨ ਨਾਬਾਲਗ਼ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਸਮਝੌਤਾ:

(A) valid if made in writing
लिखित होने पर वैध होता है / ਲਿਖਤੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

(B) illegal and punishable
अवैध और दंडनीय होता है / ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

(C) voidable at the option of the minor
अवयस्क के विकल्प पर शून्यकरणीय होता है / ਨਾਬਾਲਗ਼ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਰੱਦਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

(D) void from the beginning
आरंभ से ही शून्य होता है / ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਨਿਰਮੂਲ (void) ਹੁੰਦਾ ਹੈ

52. A offers to sell his car to B for Rs 2,00,000. B replies, 'I will buy it for Rs 1,80,000.' A refuses. B then writes, 'I accept your offer of Rs 2,00,000,' but A no longer wishes to sell. Which statement is correct?
A अपनी कार B को 2,00,000 रुपये में बेचने का प्रस्ताव करता है। B उत्तर देता है, 'मैं इसे 1,80,000 रुपये में खरीदूँगा।' A मना कर देता है। फिर B लिखता है, 'मैं आपका 2,00,000 रुपये का प्रस्ताव स्वीकार करता हूँ,' परंतु A अब बेचना नहीं चाहता। कौन-सा कथन सही है?
A ਆਪਣੀ ਕਾਰ B ਨੂੰ 2,00,000 ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਵੇਚਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। B ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, 'ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ 1,80,000 ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਖ਼ਰੀਦਾਂਗਾ।' A ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ B ਲਿਖਦਾ ਹੈ, 'ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ 2,00,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ,' ਪਰ A ਹੁਣ ਵੇਚਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਕਿਹੜਾ ਕਥਨ ਸਹੀ ਹੈ?

(A) There is a contract, as an offer stays open for a reasonable time
संविदा है, क्योंकि प्रस्ताव उचित समय तक खुला रहता है / ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਵਾਜਬ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ

(B) There is no contract, as B's counter-offer ended A's offer
कोई संविदा नहीं है, क्योंकि B के प्रति-प्रस्ताव से A का प्रस्ताव समाप्त हो गया / ਕੋਈ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ B ਦੀ ਜਵਾਬੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੇ A ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ

(C) There is a contract at Rs 2,00,000, as B finally accepted it
2,00,000 रुपये पर संविदा है, क्योंकि B ने अंततः प्रस्ताव स्वीकार कर लिया / 2,00,000 ਰੁਪਏ 'ਤੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ B ਨੇ ਅਖ਼ੀਰ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਈ

(D) There is a contract at Rs 1,80,000, as A did not reply in writing
1,80,000 रुपये पर संविदा है, क्योंकि A ने लिखित उत्तर नहीं दिया / 1,80,000 ਰੁਪਏ 'ਤੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ A ਨੇ ਲਿਖਤੀ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ

53. Under Section 27 of the Indian Contract Act, 1872, an agreement in restraint of trade is:
भारतीय संविदा अधिनियम, 1872 की धारा 27 के अंतर्गत व्यापार का अवरोध करने वाला करार:
ਭਾਰਤੀ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਅਧੀਨ ਵਪਾਰ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸਮਝੌਤਾ:

(A) voidable at the option of either party
किसी भी पक्ष के विकल्प पर शून्यकरणीय है / ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਰੱਦਯੋਗ ਹੈ

(B) valid if reasonable in scope and time
दायरे और समय में उचित होने पर वैध है / ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਵਾਜਬ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ

(C) valid if made by a registered deed
पंजीकृत विलेख द्वारा किए जाने पर वैध है / ਰਜਿਸਟਰਡ ਡੀਡ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ

(D) void, save for one statutory exception
शून्य है, केवल एक वैधानिक अपवाद को छोड़कर / ਨਿਰਮੂਲ (void) ਹੈ, ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਪਵਾਦ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ

54. Under Section 2(d) of the Indian Contract Act, 1872, consideration may move from:
भारतीय संविदा अधिनियम, 1872 की धारा 2(d) के अंतर्गत प्रतिफल किसकी ओर से दिया जा सकता है?
ਭਾਰਤੀ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 2(d) ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਤਿਫਲ (consideration) ਕਿਸ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

(A) the promisee or any other person
वचनग्रहीता या किसी अन्य व्यक्ति की ओर से / ਵਚਨ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲੋਂ

(B) a third party only with court permission
न्यायालय की अनुमति से केवल किसी तीसरे पक्ष की ओर से / ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾਲ ਸਿਰਫ਼ ਕਿਸੇ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਵੱਲੋਂ

(C) the promisor only
केवल वचनदाता की ओर से / ਸਿਰਫ਼ ਵਚਨ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵੱਲੋਂ

(D) the promisee only
केवल वचनग्रहीता की ओर से / ਸਿਰਫ਼ ਵਚਨ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਵੱਲੋਂ

55. A contract in which consent was caused by coercion is:
जिस संविदा में सहमति प्रपीड़न (coercion) से प्राप्त की गई हो, वह:
ਜਿਸ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਸਹਿਮਤੀ ਜ਼ੋਰ-ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ (coercion) ਨਾਲ ਲਈ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਉਹ:

(A) valid and enforceable by both parties
दोनों पक्षों द्वारा वैध और प्रवर्तनीय है / ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਵਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ

(B) illegal for all the parties
सभी पक्षों के लिए अवैध है / ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ

(C) void from the very start
आरंभ से ही शून्य है / ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਨਿਰਮੂਲ (void) ਹੈ

(D) voidable by the coerced party
प्रपीड़ित पक्ष के विकल्प पर शून्यकरणीय है / ਪੀੜਤ ਧਿਰ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਰੱਦਯੋਗ ਹੈ

56. Principle: A proposal may be revoked at any time before the communication of its acceptance is complete as against the proposer. Acceptance is complete as against the proposer when it is put in the course of transmission to him.
Facts: On 1 May, A posts an offer to B. On 3 May, B posts a letter of acceptance. On 4 May, A sends a revocation, which reaches B on 5 May. B's letter reaches A on 6 May.
Which statement is correct?
सिद्धांत: प्रस्ताव को उसकी स्वीकृति की संसूचना प्रस्तावक के विरुद्ध पूर्ण होने से पहले किसी भी समय वापस लिया जा सकता है। स्वीकृति प्रस्तावक के विरुद्ध तब पूर्ण होती है जब उसे प्रस्तावक की ओर भेजे जाने की प्रक्रिया में डाल दिया जाता है।
तथ्य: 1 मई को A, B को प्रस्ताव डाक से भेजता है। 3 मई को B स्वीकृति-पत्र डाक से भेजता है। 4 मई को A प्रतिसंहरण (वापसी) भेजता है, जो B को 5 मई को मिलता है। B का पत्र A को 6 मई को मिलता है।
कौन-सा कथन सही है?
ਸਿਧਾਂਤ: ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਉਦੋਂ ਪੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਕਰਤਾ ਵੱਲ ਭੇਜਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
ਤੱਥ: 1 ਮਈ ਨੂੰ A, B ਨੂੰ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਭੇਜਦਾ ਹੈ। 3 ਮਈ ਨੂੰ B ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਪੱਤਰ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜਦਾ ਹੈ। 4 ਮਈ ਨੂੰ A ਵਾਪਸੀ (ਰੱਦ ਕਰਨ) ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਭੇਜਦਾ ਹੈ, ਜੋ B ਨੂੰ 5 ਮਈ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। B ਦਾ ਪੱਤਰ A ਨੂੰ 6 ਮਈ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।
ਕਿਹੜਾ ਕਥਨ ਸਹੀ ਹੈ?

(A) There is no contract, as A had not received the acceptance
कोई संविदा नहीं है, क्योंकि A को स्वीकृति प्राप्त नहीं हुई थी / ਕੋਈ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ A ਨੂੰ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਸੀ

(B) The revocation is valid, as it reached B before A got B's letter
प्रतिसंहरण वैध है, क्योंकि यह A को B का पत्र मिलने से पहले B तक पहुँच गया / ਵਾਪਸੀ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ A ਨੂੰ B ਦਾ ਪੱਤਰ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ B ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ

(C) The revocation is too late; a binding contract exists
प्रतिसंहरण बहुत देर से हुआ; बाध्यकारी संविदा बन चुकी है / ਵਾਪਸੀ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਨਾਲ ਹੋਈ; ਪਾਬੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲਾ (ਬੰਧਨਕਾਰੀ) ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ

(D) The contract is voidable at the option of A
संविदा A के विकल्प पर शून्यकरणीय है / ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ A ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਰੱਦਯੋਗ ਹੈ

57. The rule of strict liability was laid down in:
कठोर दायित्व (strict liability) का नियम किस मामले में प्रतिपादित किया गया?
ਸਖ਼ਤ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ (strict liability) ਦਾ ਨਿਯਮ ਕਿਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ?

(A) Hadley v. Baxendale
हैडली बनाम बैक्सेंडेल / ਹੈਡਲੀ ਬਨਾਮ ਬੈਕਸੈਂਡੇਲ

(B) Ashby v. White
ऐशबी बनाम व्हाइट / ਐਸ਼ਬੀ ਬਨਾਮ ਵ੍ਹਾਈਟ

(C) Donoghue v. Stevenson
डोनोग्यू बनाम स्टीवेन्सन / ਡੋਨੋਘੂ ਬਨਾਮ ਸਟੀਵਨਸਨ

(D) Rylands v. Fletcher
रायलैंड्स बनाम फ्लेचर / ਰਾਈਲੈਂਡਜ਼ ਬਨਾਮ ਫਲੈਚਰ

58. The principle of absolute liability in India was laid down in:
भारत में पूर्ण दायित्व (absolute liability) का सिद्धांत किस मामले में प्रतिपादित किया गया?
ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪੂਰਨ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ (absolute liability) ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਕਿਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ?

(A) D.K. Basu v. State of West Bengal
डी.के. बसु बनाम पश्चिम बंगाल राज्य / ਡੀ.ਕੇ. ਬਸੂ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ

(B) Vishaka v. State of Rajasthan
विशाखा बनाम राजस्थान राज्य / ਵਿਸ਼ਾਖਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ

(C) M.C. Mehta v. Union of India
एम.सी. मेहता बनाम भारत संघ / ਐੱਮ.ਸੀ. ਮਹਿਤਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ

(D) Olga Tellis v. Bombay Municipal Corporation
ओल्गा टेलिस बनाम बॉम्बे म्युनिसिपल कॉर्पोरेशन / ਓਲਗਾ ਟੈਲਿਸ ਬਨਾਮ ਬੰਬਈ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ

59. Donoghue v. Stevenson (1932) is best known for:
डोनोग्यू बनाम स्टीवेन्सन (1932) मुख्यतः किसके लिए जाना जाता है?
ਡੋਨੋਘੂ ਬਨਾਮ ਸਟੀਵਨਸਨ (1932) ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸ ਲਈ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

(A) the defence of consent (volenti)
सहमति (volenti) के बचाव के लिए / ਸਹਿਮਤੀ (volenti) ਦੇ ਬਚਾਅ ਲਈ

(B) the test of remoteness in contract
संविदा में दूरस्थता (remoteness) की कसौटी के लिए / ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਦੂਰੀ (remoteness) ਦੀ ਕਸੌਟੀ ਲਈ

(C) the rule of strict liability for escape of things
वस्तुओं के निकल भागने पर कठोर दायित्व के नियम के लिए / ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ 'ਤੇ ਸਖ਼ਤ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਨਿਯਮ ਲਈ

(D) the neighbour principle in negligence
उपेक्षा (negligence) में 'पड़ोसी सिद्धांत' के लिए / ਲਾਪਰਵਾਹੀ (negligence) ਵਿੱਚ 'ਗੁਆਂਢੀ ਸਿਧਾਂਤ' ਲਈ

60. The maxim 'Volenti non fit injuria' means:
सूत्र 'Volenti non fit injuria' का अर्थ है:
ਸੂਤਰ 'Volenti non fit injuria' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ:

(A) the thing speaks for itself
वस्तु स्वयं बोलती है / ਚੀਜ਼ ਆਪਣੇ ਆਪ ਬੋਲਦੀ ਹੈ

(B) to a willing person, no injury is done
सहमति देने वाले को क्षति नहीं होती / ਰਜ਼ਾਮੰਦ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਾਨੀ (injury) ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ

(C) no one should be judge in his own cause
कोई अपने ही मामले में न्यायाधीश न हो / ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਹੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜੱਜ ਨਾ ਹੋਵੇ

(D) let the master answer
स्वामी उत्तर दे / ਮਾਲਕ ਜਵਾਬ ਦੇਵੇ

61. Principle: An employer is liable for a wrong committed by an employee in the course of employment. Facts: D, a driver employed by X Transport Ltd., drives the company bus rashly on its normal route and injures a cyclist, C.
C can claim compensation from:
सिद्धांत: नियोक्ता अपने कर्मचारी द्वारा नियोजन के दौरान किए गए दोष (अपकृत्य) के लिए उत्तरदायी होता है।
तथ्य: X ट्रांसपोर्ट लिमिटेड का चालक D कंपनी की बस को उसके सामान्य मार्ग पर उतावलेपन से (तेज़ी और लापरवाही से) चलाते हुए साइकिल सवार C को घायल कर देता है।
C किससे क्षतिपूर्ति माँग सकता है?
ਸਿਧਾਂਤ: ਮਾਲਕ (ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ) ਆਪਣੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਕੰਮ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੇ ਗ਼ਲਤ ਕੰਮ (ਅਪਕਾਰ) ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਤੱਥ: X ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਲਿਮਟਿਡ ਦਾ ਡਰਾਈਵਰ D ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਬੱਸ ਉਸ ਦੇ ਆਮ ਰੂਟ 'ਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ (rashly) ਚਲਾਉਂਦਿਆਂ ਸਾਈਕਲ ਸਵਾਰ C ਨੂੰ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
C ਕਿਸ ਤੋਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮੰਗ ਸਕਦਾ ਹੈ?

(A) neither, since accidents are acts of God
किसी से नहीं, क्योंकि दुर्घटनाएँ दैवी कृत्य हैं / ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਹਾਦਸੇ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤ (act of God) ਹੁੰਦੇ ਹਨ

(B) D alone, as he was driving
केवल D से, क्योंकि वह बस चला रहा था / ਸਿਰਫ਼ D ਤੋਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਬੱਸ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ

(C) X Transport Ltd. alone, never from D
केवल X ट्रांसपोर्ट लिमिटेड से, D से कभी नहीं / ਸਿਰਫ਼ X ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਲਿਮਟਿਡ ਤੋਂ, D ਤੋਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ

(D) X Transport Ltd. as well as D
X ट्रांसपोर्ट लिमिटेड और D दोनों से / X ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ D ਦੋਹਾਂ ਤੋਂ

62. Principle: A person who voluntarily agrees to run a known risk cannot claim damages for harm arising from it.
Facts: P buys a ticket for a cricket match and sits in the open stand. A ball hit for six strikes and injures him. P sues the organisers.
P will:
सिद्धांत: जो व्यक्ति स्वेच्छा से किसी ज्ञात जोखिम को उठाने के लिए सहमत होता है, वह उससे होने वाली क्षति के लिए हर्जाना नहीं माँग सकता।
तथ्य: P क्रिकेट मैच का टिकट खरीदकर खुले स्टैंड में बैठता है। छक्के के लिए मारी गई गेंद उसे लगती है और वह घायल हो जाता है। P आयोजकों पर वाद लाता है।
P:
ਸਿਧਾਂਤ: ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਖ਼ਤਰੇ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਉਸ ਤੋਂ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਹਰਜਾਨਾ ਨਹੀਂ ਮੰਗ ਸਕਦਾ।
ਤੱਥ: P ਕ੍ਰਿਕਟ ਮੈਚ ਦੀ ਟਿਕਟ ਖ਼ਰੀਦ ਕੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸਟੈਂਡ ਵਿੱਚ ਬੈਠਦਾ ਹੈ। ਛੱਕੇ ਲਈ ਮਾਰੀ ਗੇਂਦ ਉਸ ਨੂੰ ਵੱਜਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। P ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।
P:

(A) succeed, because he had paid for the ticket
सफल होगा, क्योंकि उसने टिकट के लिए भुगतान किया था / ਜਿੱਤੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਟਿਕਟ ਦੇ ਪੈਸੇ ਦਿੱਤੇ ਸਨ

(B) succeed, as the organisers owed him a duty to keep him safe
सफल होगा, क्योंकि आयोजकों का उसे सुरक्षित रखने का कर्तव्य था / ਜਿੱਤੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਦਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਸੀ

(C) fail, because the batsman alone is liable
विफल होगा, क्योंकि केवल बल्लेबाज़ उत्तरदायी है / ਹਾਰੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਬੱਲੇਬਾਜ਼ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ

(D) fail, as he accepted the ordinary risks of watching the match
विफल होगा, क्योंकि उसने मैच देखने के सामान्य जोखिम स्वीकार किए थे / ਹਾਰੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਮੈਚ ਦੇਖਣ ਦੇ ਆਮ ਖ਼ਤਰੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਸਨ

63. The maxim 'Ubi jus ibi remedium' means:
सूत्र 'Ubi jus ibi remedium' का अर्थ है:
ਸੂਤਰ 'Ubi jus ibi remedium' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ:

(A) the law does not concern itself with trifles
विधि तुच्छ बातों पर ध्यान नहीं देती / ਕਾਨੂੰਨ ਮਾਮੂਲੀ ਗੱਲਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ

(B) where there is a right, there is a remedy
जहाँ अधिकार है, वहाँ उपचार है / ਜਿੱਥੇ ਹੱਕ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਉਪਾਅ ਹੈ

(C) no one can transfer a better title than he has
कोई भी अपने स्वत्व से बेहतर स्वत्व अंतरित नहीं कर सकता / ਕੋਈ ਵੀ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹੱਕ ਤਬਦੀਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ

(D) let justice be done though the heavens fall
आकाश गिर पड़े, पर न्याय हो / ਭਾਵੇਂ ਅਸਮਾਨ ਡਿੱਗ ਪਵੇ, ਨਿਆਂ ਹੋਵੇ

64. The maxim 'Ignorantia juris non excusat' means:
सूत्र 'Ignorantia juris non excusat' का अर्थ है:
ਸੂਤਰ 'Ignorantia juris non excusat' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ:

(A) necessity knows no law
आवश्यकता कोई विधि नहीं जानती / ਲੋੜ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੀ

(B) ignorance of a fact may be excused
तथ्य की अनभिज्ञता क्षम्य हो सकती है / ਤੱਥ ਦੀ ਅਣਜਾਣਤਾ ਮਾਫ਼ੀਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ

(C) ignorance of the law is no excuse
विधि की अनभिज्ञता कोई बहाना नहीं है / ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਣਜਾਣਤਾ ਕੋਈ ਬਹਾਨਾ ਨਹੀਂ

(D) the law helps only those who are vigilant
विधि केवल सजग लोगों की सहायता करती है / ਕਾਨੂੰਨ ਸਿਰਫ਼ ਚੌਕਸ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ

65. The rule of natural justice 'Audi alteram partem' means:
नैसर्गिक न्याय के नियम 'Audi alteram partem' का अर्थ है:
ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 'Audi alteram partem' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ:

(A) let the other side be heard
दूसरे पक्ष को भी सुना जाए / ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਣਿਆ ਜਾਵੇ

(B) no one should be a judge in his own cause
कोई अपने ही मामले में न्यायाधीश न हो / ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਹੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜੱਜ ਨਾ ਹੋਵੇ

(C) let the buyer beware
क्रेता सावधान रहे / ਖ਼ਰੀਦਦਾਰ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹੇ

(D) a decision must be given in writing
निर्णय लिखित में दिया जाए / ਫ਼ੈਸਲਾ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ

66. Under the Bharatiya Nyaya Sanhita, 2023, nothing is an offence which is done by a child under the age of:
भारतीय न्याय संहिता, 2023 के अंतर्गत कितनी आयु से कम के बालक द्वारा किया गया कोई कार्य अपराध नहीं है?
ਭਾਰਤੀ ਨਿਆਂ ਸੰਹਿਤਾ, 2023 ਅਧੀਨ ਕਿੰਨੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਘੱਟ ਬੱਚੇ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਕੋਈ ਕੰਮ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਹੈ?

(A) fourteen years
चौदह वर्ष / ਚੌਦਾਂ ਸਾਲ

(B) seven years
सात वर्ष / ਸੱਤ ਸਾਲ

(C) twelve years
बारह वर्ष / ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ

(D) ten years
दस वर्ष / ਦਸ ਸਾਲ

67. The term 'mens rea' means:
'मेन्स रिया' (mens rea) का अर्थ है:
'ਮੈਨਸ ਰੀਆ' (mens rea) ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ:

(A) guilty mind
दोषी मन (आपराधिक आशय) / ਦੋਸ਼ੀ ਮਨ (ਅਪਰਾਧਿਕ ਇਰਾਦਾ)

(B) motive
हेतु (उद्देश्य) / ਮਨੋਰਥ (ਉਦੇਸ਼)

(C) intention to compensate
क्षतिपूर्ति का आशय / ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ

(D) guilty act
दोषी कार्य / ਦੋਸ਼ੀ ਕਾਰਜ

68. The Bharatiya Sakshya Adhiniyam, 2023 replaced:
भारतीय साक्ष्य अधिनियम (Bharatiya Sakshya Adhiniyam), 2023 ने किस कानून का स्थान लिया?
ਭਾਰਤੀ ਸਾਕਸ਼ਿਆ ਅਧਿਨਿਯਮ (Bharatiya Sakshya Adhiniyam), 2023 ਨੇ ਕਿਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਲਈ?

(A) the Indian Penal Code, 1860
भारतीय दंड संहिता, 1860 / ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860

(B) the Indian Evidence Act, 1872
इंडियन एविडेंस एक्ट (Indian Evidence Act), 1872 / ਇੰਡੀਅਨ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ (ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ), 1872

(C) the Code of Criminal Procedure, 1973
दंड प्रक्रिया संहिता, 1973 / ਫ਼ੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ, 1973

(D) the Code of Civil Procedure, 1908
सिविल प्रक्रिया संहिता, 1908 / ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ, 1908

69. Principle: Every person has a right to defend his own body against an assault that causes a reasonable fear of death or grievous hurt.
Facts: A rushes at B with a drawn knife, shouting that he will kill him. B, unable to escape, strikes A with a stick and breaks his arm.
B has:
सिद्धांत: प्रत्येक व्यक्ति को ऐसे हमले के विरुद्ध अपने शरीर की रक्षा करने का अधिकार है जिससे मृत्यु या घोर उपहति की उचित आशंका हो।
तथ्य: A खुला चाकू लेकर B की ओर दौड़ता है और चिल्लाता है कि वह उसे मार डालेगा। भागने में असमर्थ B, A पर डंडे से वार करता है और उसकी बाँह टूट जाती है।
B ने:
ਸਿਧਾਂਤ: ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਹਮਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੌਤ ਜਾਂ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟ ਦਾ ਵਾਜਬ ਡਰ ਹੋਵੇ।
ਤੱਥ: A ਨੰਗਾ ਚਾਕੂ ਲੈ ਕੇ B ਵੱਲ ਦੌੜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੀਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਬਚ ਕੇ ਨਿਕਲਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ B, A 'ਤੇ ਡੰਡੇ ਨਾਲ ਵਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ A ਦੀ ਬਾਂਹ ਤੋੜ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
B ਨੇ:

(A) committed an offence, as he should have waited for the police
अपराध किया है, क्योंकि उसे पुलिस की प्रतीक्षा करनी चाहिए थी / ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ

(B) committed grievous hurt and must be punished
घोर उपहति की है और उसे दंड मिलना चाहिए / ਗੰਭੀਰ ਸੱਟ ਮਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ

(C) committed no offence, as he acted in private defence
कोई अपराध नहीं किया, क्योंकि उसने निजी प्रतिरक्षा में कार्य किया / ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਨਿੱਜੀ ਰੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ

(D) committed an attempt to murder
हत्या का प्रयास किया है / ਕਤਲ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ

70. Principle: Whoever, intending to take any movable property dishonestly out of the possession of any person without that person's consent, moves that property, commits theft.
Facts: At a restaurant, A picks up B's umbrella, which looks exactly like his own, honestly believing it to be his, and takes it home.
A has:
सिद्धांत: जो कोई किसी व्यक्ति के कब्ज़े से कोई चल संपत्ति उसकी सहमति के बिना बेईमानी से लेने के आशय से उस संपत्ति को हटाता है, वह चोरी करता है।
तथ्य: एक रेस्तरां में A, B का छाता उठा लेता है, जो बिल्कुल उसके अपने छाते जैसा दिखता है, और ईमानदारी से उसे अपना समझकर घर ले जाता है।
A ने:
ਸਿਧਾਂਤ: ਜੋ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਲੈਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਹਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਚੋਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਤੱਥ: ਇੱਕ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਵਿੱਚ A, B ਦੀ ਛਤਰੀ ਚੁੱਕ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਬਿਲਕੁਲ ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਛਤਰੀ ਵਰਗੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਮਝ ਕੇ ਘਰ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
A ਨੇ:

(A) committed theft, but only if B complains
चोरी की है, परंतु केवल तभी जब B शिकायत करे / ਚੋਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਸਿਰਫ਼ ਤਾਂ ਜੇ B ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰੇ

(B) committed criminal breach of trust
आपराधिक न्यासभंग किया है / ਅਪਰਾਧਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤ ਕੀਤਾ ਹੈ

(C) not committed theft, as he had no dishonest intention
चोरी नहीं की, क्योंकि उसका आशय बेईमानी का नहीं था / ਚੋਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਬੇਈਮਾਨੀ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ

(D) committed theft, as he moved B's property without consent
चोरी की है, क्योंकि उसने B की संपत्ति बिना सहमति के हटाई / ਚੋਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ B ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਬਿਨਾਂ ਸਹਿਮਤੀ ਹਿਲਾਈ

Part C

Reasoning Ability / तर्क क्षमता / ਤਰਕ ਯੋਗਤਾ

71. Find the next number in the series: 3, 8, 15, 24, 35, ?
शृंखला में अगली संख्या ज्ञात कीजिए: 3, 8, 15, 24, 35, ?
ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਅਗਲੀ ਸੰਖਿਆ ਪਤਾ ਕਰੋ: 3, 8, 15, 24, 35, ?

(A) 50
(B) 46
(C) 48
(D) 49

72. Find the next letter in the series: B, E, H, K, ?
शृंखला में अगला अक्षर ज्ञात कीजिए: B, E, H, K, ?
ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਅਗਲਾ ਅੱਖਰ ਪਤਾ ਕਰੋ: B, E, H, K, ?

(A) N
(B) O
(C) L
(D) M

73. In a certain code, COURT is written as DPVSU. How is JUDGE written in that code?
किसी कूट भाषा में COURT को DPVSU लिखा जाता है। उसी कूट में JUDGE को कैसे लिखा जाएगा?
ਕਿਸੇ ਕੋਡ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ COURT ਨੂੰ DPVSU ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸੇ ਕੋਡ ਵਿੱਚ JUDGE ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ?

(A) KWEHF
(B) KVEFH
(C) KVEHF
(D) IVEHF

74. Lawyer : Client :: Doctor : ?
वकील : मुवक्किल :: डॉक्टर : ?
ਵਕੀਲ : ਮੁਵੱਕਿਲ :: ਡਾਕਟਰ : ?

(A) Medicine
दवा / ਦਵਾਈ
(B) Hospital
अस्पताल / ਹਸਪਤਾਲ
(C) Nurse
नर्स / ਨਰਸ
(D) Patient
मरीज़ / ਮਰੀਜ਼

75. Which one of the following is different from the others?
निम्नलिखित में से कौन-सा अन्य से भिन्न है?
ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਬਾਕੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ?

(A) Lok Sabha
लोकसभा / ਲੋਕ ਸਭਾ
(B) Vidhan Parishad
विधान परिषद / ਵਿਧਾਨ ਪਰਿਸ਼ਦ
(C) High Court
उच्च न्यायालय / ਹਾਈ ਕੋਰਟ
(D) Rajya Sabha
राज्यसभा / ਰਾਜ ਸਭਾ

76. Pointing to a girl, Rohan said, "She is the daughter of the only son of my father's father." How is the girl related to Rohan?
एक लड़की की ओर इशारा करते हुए रोहन ने कहा, "यह मेरे पिता के पिता के इकलौते पुत्र की पुत्री है।" लड़की का रोहन से क्या संबंध है?
ਇੱਕ ਕੁੜੀ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਰੋਹਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਇਹ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਇਕਲੌਤੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਧੀ ਹੈ।" ਕੁੜੀ ਦਾ ਰੋਹਨ ਨਾਲ ਕੀ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ?

(A) Sister
बहन / ਭੈਣ
(B) Cousin
चचेरी बहन / ਚਚੇਰੀ ਭੈਣ
(C) Aunt
बुआ / ਭੂਆ
(D) Niece
भतीजी / ਭਤੀਜੀ

77. Arjun walks 5 km towards the North, turns right and walks 3 km, turns right again and walks 9 km, and then turns right and walks 3 km. How far and in which direction is he from his starting point?
अर्जुन उत्तर की ओर 5 किमी चलता है, दाएँ मुड़कर 3 किमी चलता है, फिर दाएँ मुड़कर 9 किमी चलता है और फिर दाएँ मुड़कर 3 किमी चलता है। वह अपने आरंभिक स्थान से कितनी दूर और किस दिशा में है?
ਅਰਜੁਨ ਉੱਤਰ ਵੱਲ 5 ਕਿ.ਮੀ. ਤੁਰਦਾ ਹੈ, ਸੱਜੇ ਮੁੜ ਕੇ 3 ਕਿ.ਮੀ. ਤੁਰਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਸੱਜੇ ਮੁੜ ਕੇ 9 ਕਿ.ਮੀ. ਤੁਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸੱਜੇ ਮੁੜ ਕੇ 3 ਕਿ.ਮੀ. ਤੁਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਕਿੰਨੀ ਦੂਰ ਅਤੇ ਕਿਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਹੈ?

(A) 4 km North
4 किमी उत्तर / 4 ਕਿ.ਮੀ. ਉੱਤਰ

(B) 5 km West
5 किमी पश्चिम / 5 ਕਿ.ਮੀ. ਪੱਛਮ

(C) 14 km South
14 किमी दक्षिण / 14 ਕਿ.ਮੀ. ਦੱਖਣ

(D) 4 km South
4 किमी दक्षिण / 4 ਕਿ.ਮੀ. ਦੱਖਣ

78. A father is 30 years older than his son. In 5 years, the father will be three times as old as the son. What is the son's present age?
एक पिता अपने पुत्र से 30 वर्ष बड़ा है। 5 वर्ष बाद पिता की आयु पुत्र की आयु की तीन गुनी होगी। पुत्र की वर्तमान आयु क्या है?
ਇੱਕ ਪਿਤਾ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਤੋਂ 30 ਸਾਲ ਵੱਡਾ ਹੈ। 5 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਪਿਤਾ ਦੀ ਉਮਰ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਉਮਰ ਕੀ ਹੈ?

(A) 10 years
10 वर्ष / 10 ਸਾਲ

(B) 12 years
12 वर्ष / 12 ਸਾਲ

(C) 5 years
5 वर्ष / 5 ਸਾਲ

(D) 15 years
15 वर्ष / 15 ਸਾਲ

79. If 1 January 2023 was a Sunday, what day of the week was 1 January 2024?
यदि 1 जनवरी 2023 को रविवार था, तो 1 जनवरी 2024 को सप्ताह का कौन-सा दिन था?
ਜੇ 1 ਜਨਵਰੀ 2023 ਨੂੰ ਐਤਵਾਰ ਸੀ, ਤਾਂ 1 ਜਨਵਰੀ 2024 ਨੂੰ ਹਫ਼ਤੇ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਦਿਨ ਸੀ?

(A) Saturday
शनिवार / ਸ਼ਨੀਵਾਰ

(B) Sunday
रविवार / ਐਤਵਾਰ

(C) Monday
सोमवार / ਸੋਮਵਾਰ

(D) Tuesday
मंगलवार / ਮੰਗਲਵਾਰ

80. Statements: All judges are lawyers. Some lawyers are politicians.
Conclusions:
I. Some judges are politicians.
II. Some politicians are lawyers.
कथन: सभी न्यायाधीश वकील हैं। कुछ वकील राजनेता हैं।
निष्कर्ष:
I. कुछ न्यायाधीश राजनेता हैं।
II. कुछ राजनेता वकील हैं।
ਕਥਨ: ਸਾਰੇ ਜੱਜ ਵਕੀਲ ਹਨ। ਕੁਝ ਵਕੀਲ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਹਨ।
ਸਿੱਟੇ:
I. ਕੁਝ ਜੱਜ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਹਨ।
II. ਕੁਝ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਵਕੀਲ ਹਨ।

(A) Only I follows
केवल I निकलता है / ਸਿਰਫ਼ I ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ

(B) Only II follows
केवल II निकलता है / ਸਿਰਫ਼ II ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ

(C) Neither I nor II follows
न I और न II निकलता है / ਨਾ I ਅਤੇ ਨਾ II ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ

(D) Both I and II follow
I और II दोनों निकलते हैं / I ਅਤੇ II ਦੋਵੇਂ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ

81. In a row of 40 students, Meena is 12th from the left end. What is her position from the right end?
40 विद्यार्थियों की एक पंक्ति में मीना बाएँ छोर से 12वें स्थान पर है। दाएँ छोर से उसका स्थान क्या है?
40 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਕਤਾਰ ਵਿੱਚ ਮੀਨਾ ਖੱਬੇ ਸਿਰੇ ਤੋਂ 12ਵੇਂ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹੈ। ਸੱਜੇ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਉਸ ਦਾ ਸਥਾਨ ਕੀ ਹੈ?

(A) 28th
28वाँ / 28ਵਾਂ

(B) 30th
30वाँ / 30ਵਾਂ

(C) 27th
27वाँ / 27ਵਾਂ

(D) 29th
29वाँ / 29ਵਾਂ

82. What is the angle between the hour hand and the minute hand of a clock at 3:30?
3:30 बजे घड़ी की घंटे की सुई और मिनट की सुई के बीच कितना कोण होता है?
3:30 ਵਜੇ ਘੜੀ ਦੀ ਘੰਟੇ ਵਾਲੀ ਸੂਈ ਅਤੇ ਮਿੰਟ ਵਾਲੀ ਸੂਈ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿੰਨਾ ਕੋਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?

(A) 75°

(B) 105°

(C) 60°

(D) 90°

83. Read the passage and choose the statement that is definitely true.
Passage: Riya practises law in Chandigarh. She appears in the High Court on Mondays and Thursdays and in the district court on the other weekdays. Last Tuesday she did not go to any court because she was ill.
गद्यांश पढ़कर वह कथन चुनिए जो निश्चित रूप से सत्य है।
गद्यांश: रिया चंडीगढ़ में वकालत करती है। वह सोमवार और गुरुवार को उच्च न्यायालय में तथा अन्य कार्यदिवसों पर ज़िला न्यायालय में पेश होती है। पिछले मंगलवार को बीमार होने के कारण वह किसी भी न्यायालय में नहीं गई।
ਪੈਰ੍ਹਾ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਉਹ ਕਥਨ ਚੁਣੋ ਜੋ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੱਚ ਹੈ।
ਪੈਰ੍ਹਾ: ਰੀਆ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਵਕਾਲਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਸੋਮਵਾਰ ਅਤੇ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਕੰਮਕਾਜੀ ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਮੰਗਲਵਾਰ ਬਿਮਾਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਗਈ।

(A) Riya prefers High Court work to district court work
रिया को ज़िला न्यायालय से अधिक उच्च न्यायालय का काम पसंद है / ਰੀਆ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਨਾਲੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਕੰਮ ਵੱਧ ਪਸੰਦ ਹੈ

(B) Riya lives in Chandigarh with her family
रिया अपने परिवार के साथ चंडीगढ़ में रहती है / ਰੀਆ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ

(C) Riya did not attend the district court last Tuesday
रिया पिछले मंगलवार को ज़िला न्यायालय नहीं गई / ਰੀਆ ਪਿਛਲੇ ਮੰਗਲਵਾਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਨਹੀਂ ਗਈ

(D) Riya was also unwell on the Monday before
रिया उससे पहले के सोमवार को भी अस्वस्थ थी / ਰੀਆ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਸੋਮਵਾਰ ਵੀ ਬਿਮਾਰ ਸੀ

84. A sum of Rs 240 was to be shared equally among some friends. Two more friends joined, and each person's share fell by Rs 4. How many friends were there at first?
240 रुपये कुछ मित्रों में बराबर बाँटे जाने थे। दो और मित्र शामिल हो गए और प्रत्येक का हिस्सा 4 रुपये कम हो गया। आरंभ में कितने मित्र थे?
240 ਰੁਪਏ ਕੁਝ ਦੋਸਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰ ਵੰਡੇ ਜਾਣੇ ਸਨ। ਦੋ ਹੋਰ ਦੋਸਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਦਾ ਹਿੱਸਾ 4 ਰੁਪਏ ਘਟ ਗਿਆ। ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਦੋਸਤ ਸਨ?

(A) 10

(B) 12

(C) 8

(D) 6

85. If the letters of the word JUSTICE are arranged in alphabetical order, which letter will be in the middle?
यदि JUSTICE शब्द के अक्षरों को वर्णमाला क्रम में व्यवस्थित किया जाए, तो बीच में कौन-सा अक्षर होगा?
ਜੇ JUSTICE ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਵਰਣਮਾਲਾ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਹੜਾ ਅੱਖਰ ਹੋਵੇਗਾ?

(A) J

(B) S

(C) T

(D) I

Knowledge of English

86. Choose the correct meaning of the idiom: 'A bolt from the blue'

(A) a sudden and unexpected event
(B) a quick decision taken in anger
(C) a clear and bright day
(D) a long-awaited piece of news

87. Choose the correct meaning of the idiom: 'To burn the midnight oil'

(A) to study or work late at night
(B) to start a fire through carelessness
(C) to keep a secret from everyone
(D) to waste money on costly luxuries

88. Choose the correct meaning of the phrase: 'At the eleventh hour'

(A) after a delay of many hours
(B) at the last possible moment
(C) late at night
(D) exactly on time

89. Choose the correct meaning of the word: 'Ephemeral'

(A) harmful to one's health
(B) strikingly beautiful to look at
(C) lasting for ever and ever
(D) lasting for a very short time

90. Choose the word closest in meaning to: 'Diligent'

(A) Careless
(B) Industrious
(C) Talkative
(D) Intelligent

91. Choose the word opposite in meaning to: 'Frugal'

(A) Economical
(B) Humble
(C) Lavish
(D) Thrifty

92. Choose the word opposite in meaning to: 'Verbose'

(A) Wordy
(B) Talkative
(C) Lengthy
(D) Concise

93. One who cannot be corrected or reformed is called:

(A) Invincible
(B) Indelible
(C) Irreconcilable
(D) Incorrigible

94. A list of items to be discussed at a meeting is called the:

(A) Memo
(B) Minutes
(C) Agenda
(D) Itinerary

95. Fill in the blank: Neither the plaintiff nor his witnesses _____ present in court.

(A) is
(B) was
(C) were
(D) has been

96. Fill in the blank: The accused was acquitted _____ all the charges.

(A) from
(B) with
(C) of
(D) for

97. Fill in the blank: She _____ with this law firm since 2019.

(A) works
(B) has been working
(C) had been working
(D) is working

98. Choose the correctly spelt word.

(A) Commmittee
(B) Commitee
(C) Committee
(D) Comittee

99. Choose the grammatically correct sentence.

(A) Each of the students have submitted the assignment.
(B) Each of the students has submitted the assignment.
(C) Each of the students have submit the assignment.
(D) Each of the student has submitted the assignment.

100. Fill in the blank: The court held that the _____ of natural justice had been violated.

(A) principles
(B) principality
(C) principle's
(D) principals

Answer Key / उत्तर कुंजी / ਉੱਤਰ-ਕੁੰਜੀ

1	B	2	C	3	C	4	D	5	D	6	C	7	A	8	C	9	B	10	A
11	B	12	A	13	D	14	A	15	C	16	B	17	A	18	A	19	D	20	C
21	D	22	A	23	A	24	B	25	B	26	D	27	B	28	C	29	D	30	D
31	D	32	D	33	B	34	A	35	B	36	B	37	B	38	C	39	B	40	A
41	A	42	B	43	C	44	D	45	B	46	A	47	C	48	D	49	B	50	A
51	D	52	B	53	D	54	A	55	D	56	C	57	D	58	C	59	D	60	B
61	D	62	D	63	B	64	C	65	A	66	B	67	A	68	B	69	C	70	C
71	C	72	A	73	C	74	D	75	C	76	A	77	D	78	A	79	C	80	B
81	D	82	A	83	C	84	A	85	A	86	A	87	A	88	B	89	D	90	B
91	C	92	D	93	D	94	C	95	C	96	C	97	B	98	C	99	B	100	A

Solutions

Current Affairs and General Knowledge / सामयिकी एवं सामान्य ज्ञान / ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਅਤੇ ਆਮ ਗਿਆਨ

1. (B) Gopal Krishna Gokhale founded the Servants of India Society at Pune in 1905 to train workers for public service.

2. (C) Lothal lies in Ahmedabad district of Gujarat; its brick dockyard is one of the best-known Harappan structures.

3. (C) At Plassey in 1757, Robert Clive's forces defeated Siraj-ud-Daulah, the Nawab of Bengal. Mir Qasim and Shuja-ud-Daula fought at Buxar (1764).

4. (D) Le Corbusier prepared the master plan of Chandigarh in the early 1950s; Edwin Lutyens designed New Delhi.

5. (D) Nek Chand Saini, a road inspector, secretly built the Rock Garden from industrial and urban waste.

6. (C) Repo rate is the rate at which the Reserve Bank lends short-term money to banks against government securities.

7. (A) Under CRR, banks keep a set share of their deposits as cash balance with the RBI. Holding government securities relates to SLR.

8. (C) Income tax is paid directly by the person on whom it is levied. GST, customs and excise are indirect taxes passed on to buyers.

9. (B) GST was rolled out across India from midnight of 30 June 2017, that is, from 1 July 2017.

10. (A) NITI Aayog was set up on 1 January 2015 in place of the Planning Commission.

11. (B) Chlorofluorocarbons (CFCs) release chlorine in the stratosphere, which breaks down ozone; the Montreal Protocol phases them out.

12. (A) Scurvy (bleeding gums, poor wound healing) results from lack of vitamin C (ascorbic acid).

13. (D) O negative red cells carry no A, B or Rh antigen, so they can be given to patients of any blood group in an emergency. AB positive is the universal recipient.

14. (A) The Godavari, the longest river of peninsular India, is called the Dakshin Ganga (Ganga of the South).

15. (C) The Tropic of Cancer passes through Gujarat, Rajasthan, Madhya Pradesh, Chhattisgarh, Jharkhand, West Bengal, Tripura and Mizoram, but not Odisha.

16. (B) The ICJ, the principal judicial organ of the UN, sits at the Peace Palace in The Hague, Netherlands.

17. (A) The five permanent members are China, France, Russia, the United Kingdom and the United States. Germany is not one of them.

18. (A) Jawaharlal Nehru wrote The Discovery of India in Ahmednagar Fort prison during 1942-46.

19. (D) The HDI appears in the Human Development Report of the United Nations Development Programme (UNDP).

20. (C) The WTO began on 1 January 1995, replacing GATT (1948).

21. (D) The UN General Assembly declared 21 June as the International Day of Yoga in 2014; 5 June is World Environment Day.

22. (A) The Constitution was adopted on 26 November 1949, which is marked as Constitution Day; 26 January is Republic Day.

23. (A) Abhinav Bindra won gold in the 10 m air rifle at the 2008 Beijing Olympics, India's first individual Olympic gold.

24. (B) The Ranji Trophy is India's premier domestic first-class cricket championship.

25. (B) Sarojini Naidu became Governor of the United Provinces (Uttar Pradesh) in 1947. Sucheta Kripalani was the first woman Chief Minister.

26. (D) Akbar built the Buland Darwaza around 1575-76 to mark his victory in Gujarat.

27. (B) In the Chipko movement of the 1970s in the Garhwal Himalayas, villagers hugged trees to stop them from being cut.

28. (C) A bull market is a period of rising share prices and optimism; a bear market is one of falling prices.

29. (D) The RBI was set up on 1 April 1935 under the RBI Act, 1934, and was nationalised in 1949.

30. (D) Gujarat has the longest coastline among Indian states, about 1,600 km on the mainland.

Legal Aptitude / विधिक अभिरुचि / ਕਾਨੂੰਨੀ ਜੋਗਤਾ

31. (D) Hans Kelsen's Pure Theory of Law treats law as a hierarchy of norms resting on a basic norm (Grundnorm).

32. (D) Austin's command theory defines law as a command of the sovereign, enforced by a sanction. Volksgeist is Savigny's idea.

33. (B) A right in personam binds only definite persons (as under a contract); a right in rem is good against the whole world.

34. (A) Stare decisis means courts follow earlier decisions (precedents) on the same point of law.

35. (B) Article 141 makes the law declared by the Supreme Court binding on all courts within the territory of India. The Supreme Court itself may depart from its earlier view.

36. (B) The Constitution was adopted on 26 November 1949 and came fully into force on 26 January 1950.

37. (B) Dr. B.R. Ambedkar chaired the Drafting Committee; Rajendra Prasad was President of the Assembly and B.N. Rau its constitutional adviser.

38. (C) Article 17 abolishes untouchability and forbids its practice in any form.

39. (B) Article 32, the right to move the Supreme Court for enforcement of Fundamental Rights, was called the heart and soul of the Constitution by Ambedkar.

40. (A) Article 21A was inserted by the 86th Amendment, 2002. Article 45 now deals with early childhood care below six years.

41. (A) In Kesavananda Bharati (1973), a 13-judge bench held that Parliament cannot amend the basic structure of the Constitution.

42. (B) The 42nd Amendment, 1976, inserted Part IV-A (Article 51A) on Fundamental Duties, on the Swaran Singh Committee's advice.

43. (C) The idea of Directive Principles came from the Irish Constitution of 1937.

44. (D) Section 21 of the Act makes every Lok Adalat award final and binding on the parties, and no appeal lies against it.

45. (B) Section 5(iii) requires the bridegroom to have completed 21 years and the bride 18 years.

46. (A) Under Article 110(3), the decision of the Speaker of the Lok Sabha on whether a Bill is a Money Bill is final.

47. (C) Article 123 empowers the President to issue ordinances when Parliament is not in session; Article 213 gives the same power to a Governor.

48. (D) Res judicata (Section 11, CPC) bars re-trial of a matter already finally decided between the same parties.

49. (B) Habeas corpus ('you may have the body') requires the detaining authority to produce the person and justify the detention.

50. (A) Quo warranto ('by what authority') asks a holder of a public office to show his legal right to it. The others describe mandamus, certiorari and prohibition.

51. (D) In Mohori Bibee v. Dharmodas Ghose (1903), the Privy Council held a minor's agreement to be void ab initio.

52. (B) A counter-offer rejects the original offer (Hyde v. Wrench). B's later 'acceptance' is only a fresh offer, which A may refuse.

53. (D) Section 27 makes every agreement in restraint of a lawful trade void; the only exception is a seller of goodwill agreeing not to compete within local limits.

54. (A) Section 2(d) says consideration may be given 'at the desire of the promisor, the promisee or any other person'; see Chinnaya v. Ramayya.

55. (D) Section 19 makes a contract caused by coercion, undue influence, fraud or misrepresentation voidable at the option of the party whose consent was so caused.

56. (C) Acceptance became complete as against A when B posted it on 3 May. A's revocation on 4 May came after that, so it fails (Sections 4 and 5).

57. (D) Rylands v. Fletcher (1868) holds a person liable for the escape of a dangerous thing kept on his land, even without negligence.

58. (C) In M.C. Mehta v. Union of India (1987, oleum gas leak), the Supreme Court held hazardous industries absolutely liable, with no exceptions.

59. (D) Lord Atkin's 'neighbour principle' in Donoghue v. Stevenson laid the foundation of the modern duty of care in negligence.

60. (B) Volenti non fit injuria is the defence of consent: one who willingly accepts a risk cannot sue for harm from it.

61. (D) The employer is vicariously liable for a wrong done in the course of employment, and the driver remains personally liable as the wrongdoer.

62. (D) Being hit by a ball is an ordinary, known risk of watching cricket, which P accepted (volenti non fit injuria).

63. (B) Ubi jus ibi remedium means that wherever the law gives a right, it also gives a remedy for its breach (Ashby v. White).

64. (C) A person cannot escape liability by saying he did not know the law. Ignorance of fact (ignorantia facti) may be an excuse.

65. (A) Audi alteram partem requires that no one be condemned unheard. 'No one should be a judge in his own cause' is Nemo judex in causa sua.

66. (B) Section 20 of the BNS (earlier Section 82, IPC) gives complete immunity to a child under seven years.

67. (A) Mens rea is the guilty mind or criminal intent; actus reus is the guilty act.

68. (B) The BSA replaced the Indian Evidence Act; the BNS replaced the IPC and the BNSS replaced the CrPC. All three came into force on 1 July 2024.

69. (C) A's attack caused a reasonable fear of death, and B used force only to defend himself, so the right of private defence protects him.

70. (C) Theft needs a dishonest intention. A took the umbrella in a good-faith belief that it was his own, so there is no theft.

Reasoning Ability / तर्क क्षमता / ਤਰਕ ਯੋਗਤਾ

71. (C) The differences are 5, 7, 9, 11, so the next is 35 + 13 = 48 (each term is $n^2 - 1$).

72. (A) Each letter moves three places forward: B (+3) E (+3) H (+3) K (+3) N.

73. (C) Each letter moves one place forward: J→K, U→V, D→E, G→H, E→F, giving KVEHF.

74. (D) A lawyer serves a client; a doctor serves a patient.

75. (C) Lok Sabha, Rajya Sabha and Vidhan Parishad are legislative houses; the High Court is a court.

76. (A) The only son of Rohan's father's father is Rohan's father. His daughter is Rohan's sister.

77. (D) North 5, East 3, South 9, West 3: the east and west moves cancel, and 9 – 5 = 4 km to the South.

78. (A) Let the son be x: (x + 30) + 5 = 3(x + 5), so x + 35 = 3x + 15 and x = 10. Check: 45 = 3 × 15.

79. (C) 2023 is not a leap year, so it has 365 days = 52 weeks + 1 day. The day moves one place: Monday.

80. (B) II is the converse of 'Some lawyers are politicians', so it follows. The politicians among lawyers may not include any judge, so I does not follow.

81. (D) Position from right = 40 – 12 + 1 = 29.

82. (A) Angle = |30 × 3 − 5.5 × 30| = |90 − 165| = 75°.

83. (C) Tuesday is one of her district-court days and she went to no court that day, so she did not attend the district court. The rest cannot be concluded.

84. (A) 240/n − 240/(n + 2) = 4 gives n(n + 2) = 120, so n = 10. Check: 24 − 20 = 4.

85. (A) In alphabetical order the letters are C, E, I, J, S, T, U. The 4th (middle) letter is J.

Knowledge of English

86. (A) A bolt from the blue is something that happens suddenly and without warning.

87. (A) To burn the midnight oil is to work or study late into the night.

88. (B) At the eleventh hour means at the latest possible moment, just before it is too late.

89. (D) Ephemeral means short-lived or lasting a very brief time.

90. (B) Diligent means showing steady, careful effort, that is, industrious.

91. (C) Frugal means careful with money; its opposite is lavish. Thrifty and economical are synonyms.

92. (D) Verbose means using more words than needed; concise is its opposite.

93. (D) Incorrigible means not able to be corrected. Invincible = cannot be defeated; indelible = cannot be erased.

94. (C) The agenda lists the business of a meeting; the minutes record what happened at it.

95. (C) With 'neither ... nor', the verb agrees with the nearer subject, 'witnesses' (plural), so 'were'.

96. (C) The correct expression is 'acquitted of' a charge.

97. (B) An action that began in the past and still continues, with 'since', takes the present perfect continuous.

98. (C) The correct spelling is committee: double m, double t, double e.

99. (B) 'Each of' takes a plural noun ('students') but a singular verb ('has').

100. (A) Principles are rules or standards; a principal is a head of a school or a sum of money.